

D. A.

DISPUTATIONEM JURIS FEUDALIS

De

EXPECTATIVA

IN CASUM MORTIS

CONCESSA,

Consensu Magnifici Wittenbergensium Jctorum Ordinis

VIRI

RECTORIS MAGNIFICI

NOBILISSIMI, AMPLISSIMI, CONSULTISSIMI

ATQUE EXCELLENTISSIMI,

DN. WILHELMI LEISERI,

JCTI & ANTECESSORIS HUIUS ACADEMIÆ

FAMIGERATISSIMI, CURIÆ ELECTORALIS, SCA-

BINATUS, AC FACULTATIS JURIDICÆ ASSES-

SORIS GRAVISSIMI.

PATRONI AC PRÆCEPTORIS SUI SUB-

MISSE ÆTATEM SIBI DEVENERANDI

Publicè habebit in AUDITORIO JCTORUM

horis consvetis d. Julii

CHRISTIANUS ADAMUS SCHLEUSIN-

GIUS, DOBRILUCA-LUSATUS

AUTOR.

Literis MATTHÆI HENCKELII, Acad. Typogr.

ANNO M. DC, LXXIII.

VIRIS
NOBILI, AMPLISSIMIS, PRUDENTIS-
SIMIS, MULTARUMQUE RERUM USU ET EX-
PERIENTIA PRÆSTANTISSIMIS,

DNO. ANDREÆ Geien /
Reipubl. Torgensis Consuli gravissimo.

NEC NON

DN. GEORGIO Ganglanden /
Ejusdem Reipubl. Torgensis Prætori dignissimo.

EN vobis primum, PATRONI, mancipo factum
Fœtum profectus Ingeniique mei:

Quem gratæ testem cupiens existere mentis,
Protrudo gratâ, munera grata, manu.

Quæ, modo contingat, læti, vultuque sereno
Ut vos, quod plaudam, suscipiatis, erit.

Occurret forsân tempus, majora rependet

Quando Mnemosyne messis & ampla magis,
Interea pylios numeretis fortiter annos:

Abdetis studiis vela secunda meis.

V V. N. & AA.

Addictissimus

Cliens

AUTOR-RESPONDENS.

IN NOMINE DOMINI NOSTRI
JESU CHRISTI

ad omnia consilia omnesq; actus semper progredi-
mur l. 2. C. d. off. Praef. Prat. Afr.

Votiescunqve Veteres Jcti Ju-
ris materiam aggrediebantur ab uti-
litate plerumqve & frequenti usu e-
am commendabant; dubio procule-
um ob finem, qvò Auditorum aut le-
ctorum animos attentiores redde-
rent, sicuti constat ex l. 1. ff. d. negot. gest. l. 1. de in inte-
gr. rest. l. 1. ad exhib. & multis aliis. Ejusmodi autem
commendatione feudorum materias (de qvali & nos in
praesens tractaturi sumus) haud indigere puto: *Quippe*
cum nullus vel mediocriter saltem in Jure versatus ejus utilita-
tem & necessitatem maximam esse inficias ire possit, praesertim
cum in Imperio Romano - Germanico nullum Regnum, nullum
Ducatus, Comitatus, Baronatus, imo nullum oppidum ferme
reperiatur, in quo Juris Feudalis cognitio non sit necessaria.
Schultz in praef. Synops. Jur. Feud. Inter insignes verò
hujus Juris materias cum, secundum Bocerum in tract.
d. Invest. partit. non infimum locum obtineat qvæ est
de feudi investitura, Expectativa autem (de qua dispu-
tatio nostra conscripta est) ad Investituram vulgo refe-
ratur

ratur Dn. D. Svevus Exerc. feud. VII. assert. 3. & nos o-
peræ pretium facturos esse existimo, si materiæ hujus
tractationi, tanquam rei cognitu maximè necessariæ &
ad communem vitæ utilitatem spectantis, plusculum
temporis impendamus. Licet autem satis intricata in-
finitisque fermè difficultatum mæandris circumsepta
sit, ut facilè inde præsciverim, me minus concinnè de
ea disserturum esse, nolui tamen idcirco proposito su-
persedere, cum etiam aliquid sit prodire tenus, si non
datur ultra : Fragrosa insuper plerumque spinosa sunt.
Et levium metallorum fructus in summo est, illa opu-
lentissima sunt, quorum in alto latet vena, assiduè ple-
nius responsura fodienti. Quare in parentissimas con-
suetudinum harum oras me conferre, & materiam hanc
aliàs longè lateque patentem aliquot assertionum can-
cellis includere, placidæque disceptationis alexæ, majoris
informationis ergo submittere constitui. Quod ut fe-
licius suscipiatur, facilius dirigatur, ac optatius perfici-
ciatur,

Heus ex axe poli venias Trinuna Potestas,
Lumine corda regas, Numine corda tegas!

ASSE RT IO

I.

His ita præfationis loco, secundum illud J.Cti in pr. ff. d. O.J.
præscriptum, præmissis, protinus ad ipsam præsentis mate-
riæ tractationem absque longiorib. verborum ampullis profilie-
mus; si prius de Investitura, melioris cognitionis ergo, quam be-
nè vel malè ipsa hæc nostra istius speciebus connumeretur Expe-
ctativa, quâ ratione Investitura adhuc dici queat, quosque inde
effectus sortiatur &c. aliqua præmiserimus.

II. Cum verò nihil in rerum naturâ explicari, nihilque de-
monstrari possit sine sermonis verborumque rem significantium
bene-

beneficio, & in omni, præcipuè vero Juris nostri arte, rerum potior, verborum autem prior habeatur ratio l. i. ff. d. J. & J. l. i. ff. §. i. d. suspect. Tut. l. i. ff. d. reb. cred. &c. in notationem vocabuli Investituræ prius inqvirendum puto.

III. Quod itaq; originem vocis attinet, nonnulli Germanis tribuunt, derivantq; à vocabulo vest / vesten / vestigen / ita ut vestire sive investire sit confirmare, stabilire, quasi investen & investitura, confirmatio quasi investung Schnob. Disp. feud. 5. th. 2. Ungep. Exerc. feud. 4. th. 2. Bocer. l. c. cap. 1. n. 15. à quâ origine titulos quoque vest / Ehrenvest / quasi retinens & servans honores, quidam deducunt. vid. Dn. D. Svevum Exerc. feud. 7. aff. 2. Schulz. l. c. cap. 9. n. 3. Alii latinis acceptum ferunt vocabulum, ut sit à latino vocabulo veste, investire, adeò, ut sicut homo vestibus vestitur, ita Vasallus quodammodo feudo per ejus traditionem vestiatur; ad instar vocabuli immantare in historiis Longobardorum pro investire usurpati, à vestimenti quodam genere in collatione feudi plerumque adhibiti; sicut è contra devestire in Jure Feud. significat aliquem feudo exuere & privare. 1. F. 7. Vultej. lib. 1. de feud. c. 7. n. 4. Svevus Exerc. cit. Struv. Synt. Jur. feud. cap. 8. aph. 1. ibi in exeg. Schulz loc. cit. Carpz. disp. feud. 6. posit. 2. cum quibus & nos facimus. Propterea autem prioris sententiæ defensores tam acriter pro Germanis pugnant, quoniam, cessò alterius alicujus nationis lingvæ vocis Etymò, & ipsi ipsius rei origini, quam tamen hæctenus Feudistæ fermè omnes unanimiter Germanis adscripsère, decedere quid putant. Verum huic dubio ex affe satisfacit Beierus in suis ad Schnob. loc. cit. addit. *Quicquid demum sit de vocis Etymo de eo satis constat, quod Investitura significet solennem aliquam Juris cujusdam quod in re conceditur vel qualitatibus, quæ personæ tribuitur confirmationem vel collationem, ut optimè infert Struv. loc. cit.*

IV. In Jure autem nostro Feudali tribus potissimum accipitur modis. Velenim denotat (1.) Scripturam sive instrumentum super Investituræ actu consignatum germ. Ein Lehen. Brteff / 2. F. 2. §. 2. 2. F. 8. 2. F. 18. 2. F. 58. vers. idcirco &c. Vel (2.) ipsam possessionem 2. F. 2. vel deniq; (3.) & frequentius ipsum investendi actum significat, germ. Die Belehnung oder Lehen. Empfängniß

1. F. 25. 2. F. 1. in f. 2. F. 2. 2. F. 11. pr. & 2. F. 33. quæ significatio investituræ genuina est Schulz. loc. cit. n. 4. Svevus l. cit. Vultej. cit. l. n. 5. & alii. Et commodissimè ad hunc ipsum actum signandum vocatur Investitio 1. F. 26. & 28.

V. Describitur juxta postremam acceptionem Investitura: Traditio & cessio Feudi solennis per quam Dominium feudi Vasallo fidem promittenti utile acquiritur Vultej. 1. F. 7. n. 6. Svevus. l. cit. Carpz. cit. loc. vel secundum Boccerum c. 1. n. 1. aliosq; : actus solennis quo Dominus Vasallo fidelitatem promittenti feudum cedit. Per contractum definiunt nominatum quidem & bonæ fidei Schnob. cit. disp. th. 3. innominatum vero & stricti Juris Ungep. cit. disp. th. 1. & qui ipsos sequuntur. Quibus se se opponunt Dn. Svevus & Struv. II. cit. qui videri possunt.

VI. Prætermisâ brevitatis studio & quoniam hanc de Investitura materiam in tantum saltem in quantum ad propositum nostrum facit tractandam suscepimus, uberiori explicatione distinctionis Investituræ, quâ in Novam & Veterem dispescitur, & illa, per quam primò feudum quaritur germ. Die Lehens-Empfangnuß; hæc renovatio Investituræ germ. die Lehens-Berneuerung ab Autoribus indigitatur: quæ aliàs omni dubio caret, Svev. loc. cit. assert. 3. nos cum Carpz. Disp. cit. posit. 3. Struv. loc. cit. Schnob. Disp. cit. th. 4. Svevo cit. loc. Rosenthal. cap. 6. concl. 2. & 3. Schrad. part. 5. cap. 2. & 3. aliisq; eandem in Propriam & Abusivam distingvimus, ita ut sit:

VII. Propria Investitura: quâ, verâ rei feudalistraditione & possessio & utile ejus Dominium in Vasallum transfertur.

VIII. Abusiva sive impropria: quâ per hastam vel aliud quoddam corporeum rem feudalem repræsentativum utile feudi Dominium in Vasallum transfertur.

IX. Probamus hanc nostram divisionem ex. c. un. 2. F. 2. Et licet Vultej 1. F. 7. n. 10. expressum hunc textum impugnare aggressus sit, per exemplum emtionis venditionis. Tanti momenti tamen haud erunt ejus inde petita argumenta, ut, quod vult, evincant; cum planè diversa ratio sit in emtione venditione quam in Investitura, uti ex hoc capite refutatur etiam à Dn. Bocero c. 2. n. 81. d. Invest. Bene Dn. D. Svevus loc. cit. assert. 3.

Cum

Cum & rem ipsam habeamus in Jure Feudali, duplicis nimirum Investitura, quarum altera reali traditione & in possessionem inductione, altera hastâ vel aliò aliquò corporeò signò traditionem representativò fiat, ipsas quoq; appellationes expressas habeamus, illam quidem Investituram propriam dici, hanc vero abusivam 2. F. 2. utiq; & rem & appellationem, quæ moribus & tempore sedem suam inter feudalia fixam habet, & omnium Juris Feudalis. Interpretum catholica est, pro lege retinemus, non attentis, quæ ex Logicorum præceptis opponit Vultejus.

X. Circa propriam Investituram adhuc notandum est, quod præter veram traditionem, (quæ, uti in rebus mobilibus, fit, cum res de manu in manum traditur; ita in immobilibus, per infundum inductionem,) fictis ea quoque tradendi modis nonnunquam peragatur. Interim eodem planè effectu, ac per verum tradendi modum si fiat; quia ficta illa traditio v. c. si fundi vacuum possessionem de turri demonstraverit tradens, in jure pro verâ habetur v. l. 18. §. 2. l. 1. §. si jusserim ff. d. acquir. vel amitt. poss. Huc quoque pertinet, si Dominus alicui coram paribus curiæ dixerit, *Vade in possessionem illius fundi & teneas illum pro Feudo*. Licet enim non intercessit investitura, tamen tale est ac si intercessisset 2. F. 33. h. e. licet possessio verè per inductionem in feudum in Vasallum translata non esset, *quod tamen tale sit ac si intercessisset*, h. e. ac si realiter in feudum inductus esset; quia ita Voluntate Domini possessionem fundi nactus est, feudi nomine. Sicut & pro vera investitura ac translatione in Vasallum possessionis habetur; quando aliquo tempore, Domino præsentem & non contradicente, servitiumque ejus inde quasi à Vasallo recipiente, aliquid loco feudi possedisse quis probaverit, cit. tit. 33. Quibus non obstat l. 5. ff. d. acquir. poss. ibi enim ut & C. eod. l. 7. improba saltem possessio, quæ contra Voluntatem Domini quis possessionem alicuj rei nactus est, rejicitur; in nostro autem casu Dominus tacens nec occupanti repugnans consensum præbuisse suum videtur l. 142. ff. d. R. J. juncta l. 12. ff. d. Sponsal. Vide. Struv. l. cit. aph. II. ibi in Exeg. alios.

XI. Cæterum per investituram propriam Dominium utile & possessionem in Vasallum transferri, sicut omnes facile concedunt;

dunt; ita plurimi è contra abusivæ utrumq; planè denegant. Cum autem hâc ratione omni effectu, respectu contrahentium penitus destitueretur, nudaq; potius esset Solennitas & purus verborum Iusus sine re, quod utiq; contrahentes voluisse minimè putandum, ipsi calculum nostrum hâc in parte adjicere haud possumus. Sanè qui ita dicit: Investio te de hoc feudo, idq; coram testibus legitimis dicit, omnia præterea solennia Investituræ adhibet, non potest non aliud velle quam nudam solennitatem sine effectu. Ne autem id solis rationibus contra leges adstruere videamur, militat pro nobis textus 2. F. 8. §. Rei autem. Ubi Vasallus simul ac investitus est, à quolibet possidente, tanquam Dominus vindicare potest. Qui textus utiq; Dominium aliquod præsupponit, cum ex solâ obligatione nulla detur rei vindicatio §. Omnium autem actionum J. d. Act. adde 2. F. 88. Qui ambo textus expresse probant, Dominium sine possessione acquiri optimè posse. Acquirat itaq; Vasallus ex Investitura abusiva, quamvis non possessionem, utile tamen Dominium. Quoad possessionem autem, quamvis ipsam Vasallo denegent, præclaros tamè alios effectus leges feudales ipsi tribuunt. Cogitur enim Dominus ipsum si facultatem tradendi habeat, mittere in vacuum possessionem nec præstando interesse liberatur 2. F. 26. §. si facta. Ipse præterea Vasallus vacuum possessionem nemine resistente propria auctoritate, ingredi potest; cum intelligatur tacitam fuisse Voluntatem Domini abusivè aliquem investientis, quod eundem etiam voluerit feudi possessorem. Id quod approbat quoq; Jus feud. Sax. cap. 57. vers. Unterwindet sich aber auch der dem das Bedinge oder Anwartung am Guthe zuvor geliehen wahr/ eher denn der Herr/er verleuert damit nichts &c. junct. ib. Gloss. lit. d. & Gloss. LehnR. c. 10. sup. verb. Wenn sich aber der Herr wegerte lit. e. cum similibus, referente id Dno Schulz. l. cit. c. 9. n. 9. 10. 11. &c. Vide plura ap. Dn. D. Sævum l. cit. assert. 4.

XII. His ita præliminariter quasi perspectis, ad materiam ipsam Disputationis nostræ progredimur. Dicitur autem Expectativa ita ab effectu conditionis, cujus existentia est expectanda. Hinc germanicè dicitur Die Anwartung/ LehnR. c. 55. vers. ult. Ein Beding/ LehnR. c. 7. & 57. & passim à DD. Ein Expectant/ LehnR.

hens Expectanz/ Anwartschafft / Anwartung auff eines andern Lehen/ außgebethen Lehen. Ein Gnaden-Lehn/ quoniam ut plurimū bene meritis à Principibus conceditur. Vocatur item Investitura in casum mortis, caducitas successionis, sive successio caducitatis ein Angefall it. Superinfeudatio, quod alteri alterum Vasallum quasi superaddat, & superinfeudet Dominus; & quæ aliæ ab Autoribus passim recensentur denominationes. Struv. cap. 7. aph. 4. ibi in Exeg. Schnob. Disp. feud. 5. th. 27. Beierus ad h. l. Svevus cit. disp. assert. 9. Vultej. i. F. 7. n. 65. &c.

XIII. Definitur Struvio in genere Expectativa cit. loc. quod sit jus succedendi in feudum à Domino sub conditione, si ad ipsum redierit, etiam sine consensu Vasalli possidentis, promissum. Quæ definitio per omnia huic nostræ, de quâ in Specie in nostrâ hac Disputatione agimus, Expectativæ commodissimè applicari potest, unico addito modo certo, ut sit: Jus succedendi in feudum à Domino sub conditione si per mortem Vasalli sine legitimis successoribus decedentis ad ipsum redierit, etiam sine consensu Vasalli possidentis, promissum. Quæ additio, quid operetur, infra videbimus.

XIV. Et rectè quidem dicitur Jus succedendi promissum, quia & promissio potius est de investiendo quam ipsa Investitura. Quod etiam vult Rosenth. quando cap. 6. concl. 7. n. 4. & 5. Ille, inquit, *abusivè vocat Investituram, quæ revera non est, sed saltem promissio de investiendo. Promissio autem de infeudando, non statim est Investitura; quippe quâ vel acquiritur feudum plenariè una cum possessione, vel ejus tamen utile Dominium, quod sane de hac nostra promissione dici haud potest; cum & possessio & utile Dominium penes Vasallum pristinum adhuc maneat. Quapropter nec Dominus quoque alterum in possessionem mittere potest, nisi cum consensu possessoris i. F. 3. nec solennia insuper in Investiturâ aliàs adhiberi solita, nec pares etiam de necessitate requiruntur, Rosenth. cap. 6. concl. 6. & ibi gl. Sed sufficit instrumentum vel literæ manu sigillovè Domini corroboratæ germ. Die Angefalls Verschreibung it. Expectanz-Schein; per quas etiam non vero breve testatum durch einen Lehen-Brieff oder Muthzeddel in Cancellariis Principum expediri solet, tali fermè formula: Wir N. N. bekennen und thun kund/*

B

das

daß wir Unfern lieben Getreuen N. N. auß sondern Gnaden/damit wir ihm geneigt sind/und in Ansehung seiner unterthänigen getreuen und nützlichen Dienste/ die Er Unß bisher vielfältig bewiesen / und Unß (und unsern Erben) forthin wohlthun soll und will/ gnädiglich zugesagt und bewilliget/sagen zu und bewilligen auch hiermit und in Krafft dieses Brieffs vor Unß und Unsere Erben ihn mit den Dorff N. welches unser auch lieber Getreuer N. N. von Unß zu Lehen tragen/so bald dasselbe Unß / als den rechten Lehn-Herrn wiederum heimfallen möchte/(ita generaliter concipitur Expectativa, specialiter sic : So fern gemelter N. N. ohne Lehns-Erben versterben / und also dasselbe Unß/ als den rechten Lehns-Herrn wiederum heimfallen möchte) gnädiglich zu beleihen und zu begaben / welches Er auch alsdann von Unß zur Mann-Lehen empfangen / bemannen und bedienen/auch derowegen Lehnspflicht thun soll / Immassen benanter N. N. und seine Vorfahren allwege vorhin gethan / und sich laut der alten Lehen-Briefe zu thun gebühret / treulich sonder Befehde/zu Uhrkund &c. Schulz. dict. c. 9. n. 47. Ex quâ formulâ faciliè constat, investituram demum post conditionem existentem petendam esse; ex verb. Er auch alsdann von Unß zur Mann-Lehn empfangen/it. ihn mit den Dorff zu belehnen &c. In casu autem quo intervenit simul Investitura abusiva puto taliter qualiter, quamvis non ut Expectativam, sed tamen ut Expectativam Investitura abusiva corroboratam, Investituram adhuc dici posse, quâ & tunc effectus quoque conditione existente capit abusive Investituræ. Quo collimare videtur Rosenth. cit. concl. 6. n. 4. ubi dicit: *His jam collectis postinveni Hartm. Pist. id ante me scripsisse q. jur. lib. 2. p. 2. q. 30. n. 4. & multis seqq. ubi præcipuè agit, si alicui feudum viventis in casum mortis sine parium presentia promissum sit, promissionem illam subsistere; Quod admitto, nisi per abusivam Investituram sine parium presentia hoc promississet. Quem casum intelligi quoque puto quando in Tit. 26. F. 2. & alibi Expectativa INVESTITURA dicitur. Possent etiam, ut ultimo loco hoc addam, Investitura dici conjunctim sumtis vocabulis Expectativæ & Investituræ, ita ut non simpliciter dicatur Investitura, (nec enim ad ullam Investiturarum speciem, & hoc modo, referri potest,) sed Expectativa Investitura, hoc est, quæ in alterius feudum expectatur, conditione, sub quâ promissa, existente perficienda;*

cienda; *Eine Anwartende Investitur*; sicut & germ. dicitur *Eln Anwarths-Lehn*/ ob eam rationem quod expectetur.

XV. Requisitum Expectativæ est, ut fiat sub conditione, si feudum revertatur ad Dominum, purè enim facta talis Investitura non valet l. F. 9. 2. F. 35. nisi Vasallus feudum possidens huic Investituræ consenserit Schrad. part. 3. c. 2. n. 19. Bocer. c. 5. n. 15. quamvis & eo modo in simultaneam potius degeneret Investituram, quam amplius expectativa nominanda ut sit, vid. Dn. Struv. cap. 7. aph. 5. in Exeg. n. 2. Adeo autem hanc sententiam, quod nim. purè facta Expectativa non valeat, veram esse asserit idem Struv. l. cit. n. 5. in Exeg. *ut etiamsi possessor sine liberis decesserit, non tamen Investitura purè facta robur accipiat, nec Dominus inde obligetur: quia quod initio non valet, non potest tractu temporis convalescere* l. 29. de R. J. *Et quæ ab initio inutilis fuit institutio ex postfacto convalescere non potest* l. 110. eod. Excipiunt quidem à Vultejo l. F. 5. n. 13. citati Bald. & Alvarot. duos casus, (1.) Si investitura facta sit stipulatione interveniente. (2.) Si investitus Vasallus novus possessionem feudi nactus fuerit. Verùm Respondetur (1.) ex ll. cit. d. R. J. & deinde cum Vultej. cit. l. Tolli ita differentiam inter purè & sub conditione factam Investituram, quæ tamen accuratè distinguitur, cit. cap. 35. Feud. lib. 2.

XVI. Promissionem hanc feudi alieni, cum primis eam, quæ in casum mortis certi Vasalli possessoris concipitur planè illicitam, iniquam & injustam quidam esse statuunt, quos referunt Struv. c. 7. aph. 5. ib. in Exeg. n. 3. Carpzov. disp. cit. 6. posit. 36. Schulz. cap. 9. n. 46. in f. & Bocer. c. 5. n. 15. seqq. Argumenta autem ipsorum sunt (1.) quod Jure Civ. prohibitum sit pacisci de successione & hereditate viventis l. f. C. de Pact. (2.) Quod inducat captationem mortis alienæ, & taliter investitus desideret mortem proximi; cujusmodi pactiones odiosæ & plenæ tristissimi & periculosi eventus ac contra bonos mores esse dicantur Jure Civ. cit. l. ult. Hinc Vultej. l. F. 7. n. 65. argumentatur: *Pactum, quod alterius mortis captanda votum est occasionem præbet, est contra bonos mores, adeoque illicitum: Ejusmodi est pactum, quod fit in Investiturâ factâ sub conditione, si Vasallus decesserit. Est igitur contra bonos mores adeoque illicitum.* Maj. probat ex cit. l. ult. Min. ex corruptâ hominum naturâ inordinatoq; sui ipsius amore desumit. (3) Adducunt Jus Can. ut-

pote quo ejusmodi concessiones præbendarum rejiciantur c. 2. d. concess. præb. & c. 2. 3. eod. in 6. Verùm R. ad primum: Disputari ex diversis principiis. Deinde planè diversus à nostro ibi proponitur casus; cum de alienis rebus ibi fiat dispositio, quod testantur ultima legis verba: *Cum in alienis rebus contra Domini voluntatem &c.* in nostro autem casu *Dominus non de rebus alienis statuat, aut quæ possidentis propriae sunt, quâ ratione aliàs Jur. Civ. talia pacta quasi votum captandæ mortis (alterius) inducentia improbantur, sed de suis rebus quondam scil. ad se reversuris.* Spem verò futuræ actionis vel rei, sibi competituræ transferri posse non immeritò placuit l. 3. C. d. donat. Dn. D. Svevus cit. Disp. assert. 3. Schrad. part. 3. cap. 2. n. 17. in f. Denique feudum non est hereditatis pars; de feudo ergò paciscentes de hereditate pepigisse non dicendi Beier. ad Schnob. Disp. 5. th. 27. Ad (II.) facilè responderi potest: Fit enim hoc non per se, sed per accidens; & si propter abusum alicujus rei verus ejus usus tollendus esset, certè multa, quæ aliàs maximum in vita communi usum præbent, è medio essent tollenda, nec ultima testatio valeret, nec donatio mortis causâ; quia & hæ pactiones ex accidenti occasionem mortis alterius captandæ secum ducunt, Et, *quid est in usu hominum bono ac licito, unde non possit etiam perniciæ irrogari,* inquit Augustin. c. 8. fin. in q. 5. XXIII. Certè solem ipsum è mundo tollere necesse habent tales scrupulosi nimis, ne & inde occasionem iterum sumant homines, quod olim Ethnicos fecisse constat, adorandi eum. Argumentum Vultejî, præterquam quod alii multi ipsi satisfaciant DD. ipse in fin. cit. n. refellit h. m. *Et si verò hic etiam desiderium mortis Vasalli subsit (per accidens) non est tamen metuendum, ut is, qui sub conditione illâ investitus est mortem Vasalli sit acceleraturus, quod periculum Justin. in dict. l. fin. cavere voluisse videtur, siquidem existimarem, investitum sub conditione illa jure suo omninò privandum, si mors Vasalli ipsius facta aut culpâ acceleraretur:* (adde quod hoc ob minimam etiam suspicionem insidiarum Vasallo structarum fieri possit. Beier. ad Schnob. cit. l.) *Et vero tanto minus id periculum hoc casu metuendum est, quoniam investitus ex conventionione certus est, quod feudum in casum mortis Vasalli obventurum sit ipsi vel heredibus, quod non est in eo, qui habet spem successionis in hereditate, utpote quæ facta ejus, cujus bona sunt, facillimè auferri possunt.* Quod etiam mutatis mutandis &

Cæte-

cæteris paribus ad argumentum (III.) ex Jure Can. petitum responderi potest; præterquam quod Juris Can. huc non spectet ordinatio, quod agat de beneficiis Ecclesiasticis, quæ sanctè citra omnem occasionem mortis captandæ acqvirenda esse statuit hoc Jus. Struv. l. cit. n. 4. in Exeg. in f. Cum itaque hujusmodi feudi promissio neque per se, quod supra probatum; neque moribus, quod itidem citati txx. J. F. demonstrarunt; neque Jure Civ. quod probant l. 25. & 38. ff. de usufr. talem de usufructu dispositionem permittentes; neque Jure Can. quod jam dictum; neque feudali Saxon. illicita sit, confirmante id cap. 5. Lehnd. Zweenen Mannen mag der Herr ein Guth leihen/ also daß einer die Gewehr daran habe / der ander das Geding / also / ob dieser / so die Gewehr hätte / ohne Lehns-Erben stürbe / daß der ander sein Geding daran behielte / & cap. 57. Leihet ein Herr Frauen oder Mannen ein Geding an Guthe / das eines andern ist / stürbt denn dieser / der es besitzt / und in Gewehr hat / so ist die Gewehr des Guthe erstorben (mit samt dem Guthe) an dem / dem das Geding geliehen war / it. Novell. Illustris. Elect. Sax. August. part. 2. Const. 45. ; nec prætereà ex ullo Juris naturæ præscripto deduci possit iniquitas talis Expectativæ, & nos licitam, æquam ac justam eam esse asserimus, firmiterque statuimus; modo non, ut supra monitum est, purè fiat, sed sub prædicta conditione.

XVII. Ex hæc autem conditione resultat ipsius Expectativæ commoda satis divisio, quæ alia dici potest generalis, alia specialis: Generalis, quando de incerto, quod primum omnium aperietur, feudo Vasallo facta est promissio; & dicitur Jure Feud. Sax. c. 7. Ein Irrelehn / ein irre und ungewiß Geding &c. c. 55. Anwartsung an eines unbekanten Mannes Guth; Specialis: quando respectu certi & nominati feudi Vasallo fit promissio: & vocatur dict. c. 7. ein benant Geding / & c. 55. Anwartsung an eines benanten Mannes Guth. Huc referri etiam potest, & quidem ad generalem, quando quocunque modo; & ad specialem, quando sub certo modo, puta per mortem vel feloniam si aperietur Vasallo de Successione à Domino fit promissio, quæ ultima sub modo mortis Vasalli sine liberis hujus loci est.

XIIX. Nec vero effectu suo hæc nostra destituitur divisio.

Primò enim si in genere, quodcunque primùm ex omnibus aperietur, alicui promissum sit feudum, teneri Dominum stare illi promissioni, ex Jure non tantùm Feud. communi, verùm etiam Saxónico probari asserit Vultej. 1. F. 7. n. 67. & citat in suam sententiam Pist. q. 25. n. 36. Fachin. 7. Controv. 28. & Rosenth. 4. F. 9. n. 4. Deinde ob specialem certi ac nominati feudi promissionem Dominus obligatur Vasallo, vel ad tradendam rem, si conditio extiterit, & facultatem aliàs tunc tradendi habuerit; vel ad interesse: Si vel possessor feudum promissum ex natura & pacto feudi, ignorante hoc cui promissum, alienaverit; vel Dominus ipse alienari permiserit; vel existente quidem conditione, ante traditionem tamen alium in possessionem miserit; vel etiam e. gr. fundum Tusculanum, post mortem Titii Vasalli aperiendum & devolvendum alicui promiserit, (ut si dixisset: *post mortem Titii feudum mihi aperietur, quod tibi promitto*;) postea autem appareat, superesse adhuc alios masculos, hujus Feudi post Titium ex primâ Investiturâ capaces, vel id esse foemineum, ille autem cui promissum erat hoc ignoraverit, &c. Rosenth. c. 6. concl. 9. & 18. & qui alii casus circa hanc materiam emergere possunt, quibus Dominus ipse obstaculo est, quo minus is, cui feudum promisit, illud consequi possit.

XIX. Ex altera generalis promissionis specie, si simpliciter dixerit Dominus: *Dabo tibi quando aperitur vel si aperiatur*; quoniam tanquam in indefinita locutione omnes casus apertionis quomodocunque fiant complexus videtur, & indefinita aliàs regulariter universali æquipollet, Rosenth. d. c. 6. concl. 19. num. 7. simpliciter quoque obligatur Vasallo ad tradendum feudum, quomodocunque sive per feloniam sive per mortem ad ipsum perveniat. Circa ultimum autem divisionis nostræ membrum notandum: *ante omnia mentem contrahentium diligenter attendendam & porro verba exactè inspicienda esse*, Rosenth. d. n. 7. Si enim Dominus feudum ita promiserit: *Si Titius id commiserit*; & id is non commiserit, sed ob defectum agnatorum feudum ad Dominum devolutum sit, vel etiam aliud, quam in quod compromissum erat, facinus commiserit, frustra id exigetur; cum conditio,

tio, quæ secundum mentem contrahentium Titii possessoris personam & certum aliquod feloniam genus respiciebat, non extiterit; secus si dixisset: *Si per feloniam feudum istud mihi aperietur*; tunc enim quia certa persona non denominata, feudum vero certum indigitatum est, tamdiu is, cui ita promissio facta, & heredes ejus, si tempore ipsius vitæ conditio non extiterit, ad feudum tali modo promissum jus & spem succedendi habent, usque dum aliâ ratione v. gr. per refutationem aut casum deficientiæ ad Dominum pervenerit. Si autem nullâ certâ feloniam determinatâ specie de certâ tamen personâ Dominus dixerit: *Si hic Titius feloniam commiserit, promitto tibi ejus feudum*, tunc quodcunque commiserit Titius, Dominus promissionem adimplere tenetur, mortuo autem Titio & ad heredes ejus feudo devoluto, Dominus amplius ei obstrictus non est, quamvis maximè deinde per feloniam heredum Titii sibi apertum sit, quia semel conditio, quæ feloniam in certa Titii personâ requirebat, una cum morte ejus evanuit, amplius non extitura. Par ratio obtinet quoque in nostro casu, quando Dominus feudum alicui per mortem Vasalli sine liberis sibi obventurum promittit, tunc enim si aliâ ratione v. gr. per feloniam sibi apertum sit, non tenetur promissis stare, quamvis maximè deinde post amissum feudum sine liberis moriatur Vasallus. Contra ac sentit Vultejus 1. F. 7. num. 71. Rationes ejus potissimæ sunt: Quod conditio existat, si Vasallus feudo privatus postea sine liberis decederet; quod facto alterius nemo prægravari debeat; prætereà quod stet per Dominum, quo minus impleatur conditio; quod non procederet &c. Verùm respondetur ipsi à Struv. cap. 7. aph. 5. num. 8. in Exeg. & Rosenth. supra cit. l. (qui quidem excusationem ipsius suscepisse videtur, sed videtur, cum in toto fermè capite occupatus sit in eo refutando) Ubi inter alia, *Occurrit mihi contra hæc*, inquit, *quod Titii factum propterea noceat, quia conditio sive modus in ejus personam collatus est, nec Dominus ejus implementum principaliter impedit, sed saltem in consequentiam, cum Vasallus delinquit, ei adimit feudum, quo casu fallere videtur regula: cum non stat &c. præsertim ubi delus tertii maneret ita impunitus.* Et circa finem hujus
cap.

cap. quod conditio voluntaria solum specificè & non per equipollens implenda sit, contra ipsum Vultejum limitantem hanc regulam, asserit. Manet igitur firma hæc nostra sententia, quod Dominus concedens feudum, sub conditione, si Vasallus possessor, herede feudali non relicto decesserit, non simpliciter in casum cuiuslibet aperturæ feudum concessisse, sed potius jus ex felonia aliisque conditionibus sibi competens integrum servasse intelligatur, vid. Struv. loc. cit. Et hoc est, quod supra in definitione dicturi eramus; distinguitur nempe ita, & per hoc unicum ab omnibus reliquis, quomodocunque concedantur, Expectativa- rum speciebus, hæc ipsa nostra in casum mortis Vasalli concepta Expectativa: In cæteris conveniunt.

XX. Sed an valeat quoque talis Expectativa in casum mortis Vasalli filios feudi successores tempore promissionis habentis concessa, adhuc controvertitur. Negant Schrad. part. 3. cap. 2. num. 20. Vultej. l. F. 7. num. 68. in f. Bocer. c. 5. num. 17. Affirmant Struv. loc. supr. cit. num. 10. in Exeg. Svevus assert. 9. Schulz. cap. 9. num. 53. Nos ab affirmantium parte stamus (1.) ob textuum feudall. generalitatem, inprimis 2. F. 35. ubi expressè dicitur, investituram sub tempore vel sub conditione, quo feudum sibi aperiatur factam valere. (2.) Quia conditio in casum deficientiæ demum operatur Dn. Svev. l. cit. (3.) Quia usu & praxi approbata hæc nostra sententia est, ac confirmata. vid. Schulz. cit. l. & ibi allegat. Pist. lib. 2. quæst. 25. num. 20, cujus argumenta recenset quidem Vultejus dicto loco, sed an Fachin, satisfaci- ant, affirmare non audet. (4.) Quia quamvis multos liberos habeat Vasallus, tamen ante ipsius mortem haud dici potest, an sine herede an herede relicto diem suum obiturus sit, ob fatum, quod nemo mortalium declinare potest; Sicut nec certò affirma- re potes, quod is, qui eo tempore, quo alteri in casum deficientiæ feudum ipsius promittitur, nullos liberos habet, sine illis etiam decessurus sit; cum florentissimas familias sæpè unius anni spacio planè decrescere, imò nonnunquam etiam penitus interire, interitui è contra proximas vires reassumere & in sum- mas amplissimasque familias efflorescere iterum quotidiè vi- deamus.

XXI. Quod

XXI. Quod si autem Vasallus feudi illius possessor, cuius Expectativa concessa est, tempore [quidem] promissionis nullos Liberos habeat, postea autem susceptis liberis ac superstitibus morietur, quæritur an tunc Expectativa adhuc valeat? Quod quidem, ut in casu supra assert. 19. proposito, optimè quoque hic decidi posse existimo ex mente & verbis contrahentium; Aut enim conditio respicit certam personam Vasalli aut non respicit: Priori casu, cum v. gr. Dominus simpliciter dixit: *Dabo tibi feudum si Vasallus ejus possessor sine legitimis successoribus decedat*: extra dubium est, quod tunc mortuo Vasallo relictis successoribus, & ipsa Expectativa in ejus feudum concessa protinus evanescat; *Deficiente enim dispositionis conditione, etiam ipsa dispositio deficit*, l. 8. ff. d. peric. & commod. rei. vend. & §. pretium vers. sin autem ille. J. d. Empt. & Vend. Unde DD. dicunt, *si conditionalis dispositio affirmet, conditione cedente: ea deficiente, neget*, & è contra. Bocer. d. Invest. cap. 5. n. 19. Quem casum intelligi quoque puto, quando in Jure Feud. Sax. cap. 20. dicitur: *Wenn der Sohn der nach des Vaters Tode lebet also lang / daß man seine Stimme gehören mag in den vier Wänden des Hauses / so ist er beerbet / mit seines Vaters Lehn / und hat es entführet allen denen die Beding daran hätten & cap. 72. vers. Stirbt ein Mann it. LandR. lib. 1. art. 33. vers. Wenn es lebet nach des Vaters Tode / so werden die Lehen und Beding des Herrn den wieder ledig &c.* Posteriori autem casu, quando v. gr. dixit Dominus: *Promitto tibi hoc feudum, quandocumque per mortem Vasalli sine heredibus ad me pervenerit*: Expectativam, quamvis maximè relictis heredibus moriatur Vasallus, firmam tamen adhuc, quousque omnes liberi decesserint, manere nemo negabit; siquidem & ipsa conditio tunc non deficit, sed in suspenso saltem relinquitur, extitura vel post centum etiam annorum spacium, nisi interim alio modo Domino apertum sit feudum, vel ille, cui promissum, cum tota sua familia extinctus sit. Sicuti & eo casu suspenditur solum conditio, quando Vasallus possessor feudi uxorem relinquit prægnantem. vid. Vultej. i. F. 7. n. 69.

XXII. Prioris tamen generis Expectativa, quæ scilicet facta est in casum mortis certi Vasalli; (alteram enim, quæ personam

C

Vasalli

Vasalli non respicit, licet nati sint post concessam Expectativam supervivantq; Patrem liberi, tamen non infirmari aliàs ex præced. assert. patet) ex eo capite non infringitur, si ante mortem Vasallus liberos generet; (modo non Patrem supervivant,) eò quod nihilominus fieri possit, ut Vasallus remoto illo obstaculo sine liberis moriatur, & ita conditio impleatur. *Ea enim tempus mortis Vasalli respicit, nec quicquam ei, cui promissum est feudum, officit, si quid ante mortem Vasalli fiat, ex quo conditio illa deficere videatur* Vult. l. cit. Dn. D. Sjev. disp. §. cit. assert. 9. Carpz. disp. cit. pos. 38. Schulz. l. cit. n. 52. Bocer. loc. cit. Schrad. part. 3. cap. 2. n. 20. vers. Si tamen eo tempore & sequenti. Quod & clarè decidit Jus feud. Sax. dict. cap. 20. Der Sohn der vor den Vater stirbet/der ist kein Lehns, Erbe / wenn er mit den Lehn nicht beerbet ist/darum so bricht er niemand das Geding/das ihm an des Vaters Guth zugesaget ward &c.

XXIII. Nec ad hoc ut valeat Expectativa, consensus Vasalli possessoris, ut jam supra in definitione dictum est, requiritur: Cum (1.) Vasallo viventi nullum detrimentum per eam inferatur, quâ ratione utitur Feudista l. F. 27. in f. (2.) promissio ista in casum eum, quo ob deficientiam Domino aperietur feudum, concipiatur, ut nulla inde subesse possit præsumtio maligni consilii. (3.) nec ullum Jus in re ita conditionaliter investito tribuatur, cujus intuitu consensu ipsius Vasalli opus esset. (4.) nec de rebus Vasalli, sed Domini, aliquando ad ipsum reverluris disponatur (5.) Textus feudales expressè id probent: 2. F. 26. §. Morib. ubi feudista, *In tali Investitura, ait, consensus ejus de cujus feudo fit exquiri non oportet* & cap. 35. 2. Feud. ubi habetur: *sub tempore vel conditione, qua feudum sibi aperietur, valebit Investitura etiam sine Voluntate Vasalli facta* (6.) Jure Feud. Sax. etiam comprobetur Lehns R. cap. 10. pr. *Ezliche Leute sagen das man kein Geding jemand leihen möge / man bitte denn den darum der das Guth in gewähr hat/das ist doch nicht &c. & ibi: das man das Geding an einen Guth ohne des Willen / der das Guth in Besitz und Gewähr hat/verleihen möge.* Deniq; (7.) etiam praxi ipsa confirmetur; ut videre est ex eleganti in hanc rem præjudicio in Scabinatu Lipsienli in causa Heinrich von Verbisdorff / 1630, mens. Jun. lato, quod

quod est ap. B. Carpz. ad. p.2.C.XLV. d. 1. Vide allegatos Auto-
res locc. citt.

XXIV. Hæc hæctenus expedita sunt ; Restat ut de Obliga-
tione quæ ex hæc promissione oritur aliqua dicamus ; quod com-
modè fieri haud potest, nisi omnem promissionum vim & effi-
cacia simul explicemus. Cum vero accuratissimè, ut ego qui-
dem reor, hanc ipsam materiam Magnificus Dn9 Præses, Patron9
ac Meccenas meus æternum mihi devenerandus in suâ solenni Je-
næ An. 1657. quam habuit de VOTIS disputatione tractaverit, ad
quam hæc in parte me refero, non admodum diffusus ero in ea
exponenda ; Sufficiat ex eâdem hîc annotâsse : quod aliud sit pro-
positum habere aliquid promittendi ; aliud propositum
id verbis simpliciter enunciare ; v. gr. cum quis dicit,
Ego nunc habeo propositum dandi centum Cajo ; aliud demum
ipsa promissio. Ex proposito nulla oritur obligatio ; Recte e-
nim HUGO GROTIUS d. J. B. ac. P. L. II. c. II. n.2. ait : *Habet a-*
nîmus humanus non tantum naturalem potentiam mutandi consilium
sed & jus ; sicut & ex proposito simpliciter enunciato nemo obli-
gatur. Observare tamen debet hic talis ut verba proferat con-
sona menti, ne mendacium incurrat. Ex promissione autem,
quando quis cum Voluntate hæc suâ dandi Cajo centum, Caji
quoq; Voluntatem concurrere facit, obligatio oritur, quod vel
vocabuli vis ostendit. *Nam à ligando atq; vinciendo verbum ob-*
ligare deducitur, præpositione OB augente verbi significatum Magnif.
Dn. Præses loc. cit. Illam ipsam autem obligationem aliam ex
honestate tantum, quæ fidem dictis nos addere jubet ; aliam ex
Justitiæ quoque regula, quæ suum cuiq; tribui vult, Moralistæ de-
ducunt ; ita ut ille quidem qui ita pollicitus est : *Ego propositum*
habeo dandi Tibi centum, ac peto à Te ut mihi credas ; quia saltem
fidem sibi haberi ab altero petiit nihil juris vero adhuc in alium
transtulit, ad implendam fidem cogi Jure naturæ non possit, in-
terim tamen ex honestate morali, ne perfidus audiat, ut dictis
suis facta conformet, obstrictus sit. Quare rectius eam tanquam
minus plenam amplissimus Dn. Struvius ex numero obligationû
propriè dictarum aufert, Syntagm. Jûrispr. Exerc. VI th. XI. Qui
autem verè promisit e. gr. quando dixit. Ego promitto tibi
centum, si acceptaverit alter hanc promissionem, (necessarium

enim & naturale requisitum obligationis acceptatio est) verè
quoq; & efficaciter, & secundum Moralistas ex Justitiæ regula se
obligavit, ita ut si nolit, ad implendam promissionem cogi Jure
naturæ scil. (ex Jure Civ. enim neminem ad hæc talia cogi potuisse
se olim, mox in thesi sequenti audiemus) Cum enim Justitia
unicuiq; suum tribui velit; per acceptationem autem aliquid ad
acceptantem transiisse ex ipsa naturâ vocabuli pateat; non po-
test non sequi promittentem Voluntatem suam invito promissa-
rio amplius mutare haud posse; nisi alterius Jus lædere & ita ma-
nifestissimam Injustitiæ notam incurrere velit. Quod ipsum
latius HUGO GROTIUS l. cit. n. 14. exemplo vel ab ipso DEO pe-
tito probat ibi: *Ejus quod dicimus insigne nobis argumentum præ-
bent divina oracula, quæ nos docent Deum ipsum, qui nulla consti-
tuta lege obstringi potest, contra naturam suam facturum nisi pro-
missa præstaret.* Nehem. IX. 8. Hebr. VI. 18. & X. 13. 1. Cor. I. 19; X.
13. 1. Thess. V. 24. II. Thess. III. 3; II. Tim. II. 13. Unde sequitur, ut
*promissa præstentur venire ex natura immutabilis Justitiæ, quæ DEO
& omnib. his qui ratione utantur, suo modo communis est.*

XXV. Fundamento itaq; hoc posito ex omni promissione
acceptatâ obligationem naturalem oriri, porro tenendum est,
Non vero continuo obligationem illam naturalem ad obligatio-
nem & actionem in foro Juris Romani proficere. Verba sunt
supra laudati Magnif. Dni Præsidis in cit. solenni d. VOTIS disp.
ch. 10. Facit huc l. 7. §. 4. ff. d. pact. & l. 10. d. V. S. Hinc divisio
quoque illa orta est, quâ obligatio in naturalem & Civilem dispe-
scitur; ita ut sit obligatio naturalis secundum Struv. cit. loc. quæ
*absolute & in genere, est vinculum s. nexus Juris naturalis s. gen-
tium ad aliquid præstandum isto Jure adstringens l. 59. d. condict.
indeb. l. 95. §. 4. d. solut. l. 41. l. 59. verb. naturale vinculum l. 60. l. 64.
d. condict. indeb. l. 1. §. 17. ad L. Falc. Civilis, quæ hunc naturalem
approbat & confirmat §. 1. d. fidejuss. l. 8. §. 3. l. 16. §. 3. ff. eod. l. 1. d.
novat. pr. J. d. Obl. verb. &c. Hæc itaq; præter naturale vinculum
etiam necessitate Juris Civ. nos adstringit; illa solo naturalis æ-
quitatis Vinculo sustinetur. l. 95. §. 4. d. solut. Non autem exin-
de concludi debet, ac si licitum sit Jure Civ. alteram fallere, quia
scil. multis natura lib. obligati. actionem non concedat; cum
Jus*

Jus Civ. non tollat planè obligationem naturalem, sed faltem in foro suo ipsi ob certas rationes non adfistat. *Existimaverunt enim legislatores Romani, quod facile cives labi ac varia dubia ac lites possent oriri, si non certo modo statuto conventionib. qualibet promissiones firmam obligandi vim haberent: statutò vero modò, existo servato de vera mente, certa Voluntate & consensu contrahentium, posset melius atq; certius constare.* *Ec ideo placuit, ut Jure Civ. Rom. in Rep. Romana non omnes conventiones efficaciter obligarent.* Struv. cit. loc. th. 7. Interim utiq; ex naturali quoq; obligatione per se nascitur actio, quamvis non civilis, tamen quæ Jure Gentium fuit usitata, sine ulla scilicet forma aut solennitate, asserente id Wesenb. ad ff. lib. 11. n. 9. Quod etiam Struvius velle videtur cum in definitione naturalis obligationis addit verba: isto Jure adstringens. Hinc DD. secundum jam citatum Wesenb. regulam in l. 1. l. 7. §. 1. ff. d. pact. l. 10. & 13. C. eod. constituunt: *Ex pacto, jure naturali sive gentium nasci obligationem naturalem quæ illo Jure sit efficax; efficax autem esse aut dici haud potest, si ad exigendum & excipiendum suo modo non proficiat.*

XXVI. Plura quidem hac de re subtiliter possent disputari adhuc, modus tamen aliquis est adhibendus, maximè cum hæc Juris Vet. subtilitates amplius non sint in usu Wesenb. loc. cit. Hodiernis enim morib. ex quovis pacto licito serio inito actionem dari cuivis est manifestum Vinnius ad §. seqvens divisio J. de Oblig. n. 1. Struv. l. cit. th. 17. Unde parum quoad effectum nunc refert, an stipulationem ut talem, vel ut pactum nudum valere velis. Hahn. ad Wesenb. cit. loc. Adducuntur hanc in partem à DD. primo txx. Jur. Can. c. 1. & 3. d. pact. Can. Juramentū q. 5. XXII. can. puellæ q. 1. XX. Deinde Jur. Sax. LandR. lib. 1. art. 7. pr. ubi habetur: *Wer icht borget/entleihet oder gelobet/ der soll es gelten/und was er thut das soll er stet halten.* Tertio quoq; adducitur speciale statutum Wirtemberg. ex Jur. tam Vet. quam renovato Alt-LandR. part. 2. tit. welcher bedechtl. zusaget p. 222. Geneuert LandR. p. 2. tit. 33. p. 311. quo expresse cautum est, ut non minus nuda pacta valeant quam contractus. Harpprecht. ad J. d. Oblig. n. 8. & 9. Schulz. Syn. Institt. d. Except. Struv. cit. l. 8. c. Nec iniqui quid aut injustitiæ etiam hi hodierni mores fovent:

cum hæc pacta naturaliter & ex æquo & bono, uti jam probatum, obligent; ut adeo ille qui ea non servare præsumeret, contra naturalem æquitatem Conscientiam & officium Viri boni faceret. Quapropter D. Paulus eos in illis numerat qui capitaliter delinquant ad Rom. c. i. v. 31. Et gl. Jur. Can. in c. i. d. pact. mortaliter eos peccare asserit.

XXVII. His ita generaliter cognitis, ex Expectativâ concessâ alteri in casum mortis, promittentem, (promissarium enim tantum ad gratitudinem obligatione illa naturali quæ minus plena à DD. vocatur, teneri, nemo facile negabit) obligari civiliter, actionemque inde contra ipsum dari civilem asserimus.

XXVIII. Diximus promittentem obligari civiliter: ubi notandum, quod per voculam civiliter hîc non eam intendamus civilem obligationem quæ ex Jure Civ. Romano solennitates suas accepit, verum eam quæ ex consuetudinibus feudalibus robur suum habet; propterea autem dicimus civilem, quia vim legis Civilis ipsæ hæc consuetudines jam obtinent & ex iis promittens obligatur implere promissionem de alterius feudo alteri in casum mortis factam, ut patet ex multis supra citatis textibus feud. Præterea idem quoque hodiernis moribus hæc operatur obligatio in foro Civili ac olim civilis in foro Romano. An vero præcisè ad feudum promissum tradendum, si facultatem aliàs tradendi habeat, ex hac promissione obligetur Dominus, an verò præstatione tantum interesse liberetur, multi adhuc dubitant. Nos, quicquid alii in contrarium asserant, facimus hic cum Struvio Syntagm. Jur. Feud. cap. VII. aph. VII. ibi in Exeg. n. i. ubi, postquam Autores aliquot pro & contra simpliciter quæstionem vel negantes vel affirmantes adduxit, tandem concludit: *Hæc doctrina non videtur simpliciter admittenda, sed attendenda natura conventionis, quâ feudum promittitur: secundum quam naturam utique obligatus erit Dominus: e. gr. si per donationem feudum promiserit, ad præcisè tradendum teneretur §. 2. J. d. donat. l. 35. §. ult. C. eod. N. 162. c. 1. Similiter obligatur, si emptio venditio intercesserit §. 1. de emt. vendit. d. §. 2. d. donat. l. 50. d. act. emt. l. 6. C. d. re se. vendit. &c.* Obligatur itaque Dominus ad feudum conditione existente præcisè tradendum, ubi conventionis natura hoc postulat, & illa alias, uti dictum

dictum, tradendi facultatem habeat; præstatione interesse se liberaturus, si conventionis conditio permiserit.

XXIX. Actionem quod concernit, eodem modo, quo obligatio, dicitur civilis; & quidem in specie, quia non res sed persona obligata est, personalis. Ubi notandum, quod omnes actiones circa feuda, quæ competunt, quantumvis, maximè quoad nomen, ex Jure Civ. descendere videantur, e. gr. quando hæc nostra actio dicitur personalis; nihilominus tamen institutæ ad feudum vel ratione feudi, tanquam ad rem feudalem feudales efficiantur, naturamque conditionem & qualitatem feudalem sortiantur; Namque *clari juris est, quod regulariter omnes actiones etiam personales sortiantur naturam, conditionem & qualitatem illius rei, pro qua re illa actiones competunt & instituuntur*, Schrad. part. 10. Sect. 5. n. 54 & 55. Si autem specialius adhuc etiam ex natura Conventionis quæ feudum promissum est, actionem denominare velis, ita ut, si stipulatio intercesserit, sit actio ex stipulatu, si emptio venditio, actio ex empto &c. minimè errabis; cum & omnes actiones secundum eundem Schrad. l. cit. num. 68. ex contractu aut conventionis descendentes in naturam & proprietatem præcedentis contractus aut conventionis abeant. Interim & his omnibus etiam casibus vel saltem & imprimis in promissione vel obligatione, cum in aliud speciale conventionis nomen non transiverit, conditione ex moribus seu lege feudali rectè agi posse verissimè asserit Rosenthal. cap. XII. concl. XI. ubi totam hanc actionum feudali-um materiam ex professo latissimè explicat & exponit.

XXX. Ultimo loco adhuc addendum; quod hæc obligatio ad heredes utrinque activè & passivè sit transitoria; distinctione tamen adhibitâ quoad Successores Domini, inter Laicos & Clericos: quorum illos ad antecessorum suorum promissum adimplendum cæteris paribus obstrictos; hos, exceptis excipiendis ab eodem adimplendo immunes asserimus. Sicuti quoque heredes respectu promissarii pro substrata materia intelligimus.

XXXI. Distinctionem inter Laicum & Clericum à nobis factam probant expressi textus feudales, I. F. 3. & 9. II. F. 26. §. Moribus. Circa Laicum autem ulterius distinguunt DD. ita ut succedat aut jure proprio, aut hereditario. *Hereditario jure succedit, quæ defun-*

defuncto succedit, ita ut causam successionis habeat à defuncto: vel qui ipsi defuncto proximè in jus ab ipso, sive secundum legem sive secundum dispositionem hominis, sibi relictum succedit. Struv. S. J. F. cap. 7. aph. 9. in Exeg. num. 1. Et hic talis sive immediatè sive mediatè, sive in rebus allodialibus sive feudalibus hereditariis succedat, ex conventionem & promissione antecessoris sui efficaciter obligatur, ut rectè asserit Struv. l. c. Quod procedit quoque licet promittens heredum non fecerit mentionem. Idem enim est an dixerit: Si mihi; an, si Nobis apertum fuerit; quia vox hæc Mihi restrictiva ad personam promittentis haud erit Rosenth. cap. VI. concl. 15. n. 2. nisi expressè dixerit Dominus: Si me vivo feudum aperiatur, **Wo es sich bey meinem Leben verledigen wird**: Tunc enim heres ipsius tanquam conditione non impleta & ipsam promissionem implere non tenetur. Ac licet Jus Sax. feud. contrarium disponat: c. 5. vers. **Sonst ist am Beding keine Folge**/ c. XI. ibi: **Welch Guth ein Mann in seinen Gewehren nicht hat** etc. c. 26. **Es ist aber keine Folge daran**/ c. 57. **Stirbt auch ein Herr.** & c. 59. vers. **Alle Lehn ohne Gewehr die haben keine Folge**; usu tamen non solum non receptum, ut & sæpius secundum Jus commune judicatum est; verum etiam Elector Sax. ab eo tanquam duriore recessit. part. 2. Const. 45. ibi: **Daß dieses Falls nach gemeinen beschriebenen Lehn R. hinführo sol gesprochen werden. Und nemlich/ wenn ein Lehn Herr weltl. Standes / iemand ein Angefall verschreibt / ob gleich seiner Erben darin nicht gedacht / daß dennoch dieselben / wo sich der Fall folgendes zu erüge / sol die Verschreibung / so weit die Vergleichung geschehen / Inhalt des Buchstabens zu halten schuldig seyn.** Vid. Schulz. Syn. J. F. c. 9. num. 59.

XXXII. Proprio Jure succedere dicitur, qui causam succedendi non habet ab eo, cui succedit: vel qui non succedit in Jus ab Antecessore sibi relictum, sed aliunde illud acquirit v. gr. per Electionem aut successionem ex pacto & providentia. Struv. loc. cit. Hinc talis non tenetur factum antecessoris sui præstare; nisi sit filius: ille enim, quia nec repudiare potest hereditatem retento beneficio, sed aut hereditarium debitum solvere aut simul beneficium repudiare tenetur II. F. 45. utiq; & promissum, quod hoc quoque certo modo inter debita hereditaria referri potest, rectius servabit; maximè cum
& ma-

& majori vinculo patri sit adstrictus quam quidem agnatus, qui non habet jus sanguinis ab eo, cui succedit, sicut filius omne id, per quod succedit à Patre, habet; ut æquum inde omninò sit ipsum Patris promissiones servare, rectè id monente Struv. cit. l. n. 14. Simili quoque modo agnatus, si simul heres in allodialibus defuncto existat, ob id, quod heres est, ad implendam conventionem ipsius obligatus erit. Sicuti nec ille, qui defuncti pactiones, ante susceptam administrationem confirmavit, aut pacto successorio ei immediate succedit ab adimplentione hujus promissionis se liberum præstabit. Plures restrictiones vid. ap. DD. dictis ll. in primis Schrad. part. III. cap. 2. n. 24. 25. seqq.

XXXIII. Hic quoad personam Imperatoris, an scilicet & ille Expectativam alteri in casum mortis à Prædecessore concessam ratam habere debeat? nimium est, quantum se torqueant passim DD. aliis ob regulæ generalitatem, qua nemo per Electionem succedentium promissiones defuncti ratas habere cogitur, id negantibus; Schrad. loc. cit. n. 25. Rosenth. cap. VI. concl. 17. n. 2. Vultej. i. F. X. n. 23. Schnob. disp. f. V. th. 28. & c. aliis idè, quod non ratione personæ, sed Imperii obligetur, Imperium autem, sublatà licet Imperatoris personâ, salvum tamen semper maneat, simpliciter affirmantibus Treutl. Vol. I. disp. 6. th. 7. lit. b. ff. & à Schradero part. 4. c. I. n. 21. citatus Bald. l. I. n. 3. ff. d. Const. Prin. Hinc Hugo Grot. l. II. d. J. B. ac P. c. 14. n. II. generaliter quoque asserit: *Omnes successores regni electitios quæ tales à μῆσως, quidem b. e. directè non obligari, quia jus non accipiunt ab eo, qui proximè decessit, sed à populo; sed tamen ἐμῆσως i. e. per interpositam Civitatem obligari.* Mihi hæc quæstio uti non simpliciter neganda, ita nec simpliciter quoque asserenda videtur, sed distinctio adhibenda, utrum intuitu Imperii, & ex utilitate ejus concessio facta sit nec ne. Imò adhuc præjudicialis quæstio enodanda prius est, Num Imperator jus concedendi Expectativas habeat? quod de feudis majoris momenti vix affirmari potest. Optimè tota hæc res ex Capitulationibus Imperatt. decidi potest: Et quidem primo Capitulationi Caroli V. additum legitur: *Imperii bona quæ fortè vacabunt, nemini conferat, sed ad publicum patrimonium referat.* Sleid. lib. I. de Stat. Relig. p. m. 29. Deinde in Capitulatione Ferdinandi III. cap. XXXII. leguntur hæc verba:

D

ba:

ba: Wenn auch Lehen dem Reich und Uns bey Zeit unserer Regierung eröffnet und lediglich heimfallen werden/ so etwas merckliches ertragen/ als Fürstenthumb/ Graffschafften/ Herrschafften / Städte und dergleichen / die sollen und wollen Wir ferner niemand leihen/ auch niemand einige Expectanz/ oder Anwartung darauf geben/ sondern zu Unterhaltung etc. *Quæ omnia in art. XXX. ultimæ Capitulationis hodierni Imperatoris Leopoldi II. quem Deus Imperio diu conservare velit, cum additamento repetita sunt hunc in modum:* Wenn auch Lehen dem Reich und Uns bey Zeit unserer Regierung durch Todesfall oder Verwürckung eröffnet/ und lediglich heimfallen werden/ so etwas merckliches ertragen/ als Fürstenthum/ Graffschafften / Städte und dergleichen / die sollen und wollen Wir ohne Vorwissen der 7. Churfürsten ferner niemand leihen / auch niemanden einige Expectanz oder Anwartung darauf geben/ sondern zu Unterhaltung des Reichs Unser und Unser nachkommender König und Käyser behalten / einziehen und incorporiren/ doch Uns von wegen Unserer Erblanden und sonst männiglich an seinen Rechten und Freyheiten unschädlich. Sollen auch die Lehen Brieff und Expectanz über des H. Reichs angehörige Lehen / welche bey einer andern als Unserer Reichs Canzley und ohne Vorwissen der Herrn Churfürsten ins künfftige ertheilet und ausgefertiget werden möchten / ganz ungültig seyn. Unde & olim Rudolphum II. Philippo II. Hisp. Regi Vicariatum Visentii ab ipso petenti, *inconsultis Principibus Imperii id rite peragi non posse, respondisse refert Arumæus Disc. ad A. B. 4. p. m. 223. Ex quibus omnibus cum facile constet, quousque potestas Imperat. hodiernis moribus circa hæc talia se extendat, neminem latere amplius posse existimo, quousque & eorum inde promissio valitura sit.*

XXXIV. Hæc de successore Laico dicta sufficiant. Clericus promittit aut de rebus propriis aut de rebus Ecclesiæ. Priori modo per omnia Laico comparatur per ea, quæ tradunt Vultej. l. cit. n. 25. Rosenth. l. cit. concl. 15. n. 7. & ibi gl. f. Schrad. l. cit. n. 33. Posteriori a casu successor Clerici promissionem de caducitate feudi in bonis Ecclesiæ adimplere non tenetur per textus expressos 1. F. 3. 9. 25. & 2. F. 26. §. morib. Nisi (1) aut Consensu Capituli facta sit; quia tunc Capitulum, quod non moritur, se obligasse simul dicendum est. Aug
 (2) in-

(2) inductus sit promissarius in possessione feudi promissi cum consensu possessoris l. F. 3. Aut (3) ipse successor factum defuncti ratum habere velit; *Siquidem hoc quin illi liceat in controversiam vocare puerile foret*, asserente id Rosenth. l. cit. concl. 16. n. 6. Quare prospiciat sibi hoc casu promissarius, ut aut consensu Capituli promittatur ipsi feudum, aut in ejus possessionem consentiente possessore inducatur; Sic enim & eo certior quoque erit de futura successione. Plura vide, sis, ap. cit. Struv. Rosenth. cit. ll. & Schrad. l. cit. n. 34. 35. seqq.

XXXV. Caterum ad promissionem Antecessorum non solum leges aut mores feudales heredes obligant, verum ipsa præterea naturalis æquitas hoc efflagitat. Æquum enim omnino est, ut factum quis præstet ejus personæ, ex quâ lucrum capit l. 149. ff. d. R. J. Et in cujus omne jus quis succedit l. 37. ff. d. acqvir. l. amitt. hered. etiam ejus obligationem in se recipiat; cum & Jure Civ. suscipiens in se jus demortui, omne ejus rei sive commodum sive incommodum in se suscipere necesse habeat l. 1. & 3. ff. d. Bon. poss. Præterea spontaneè quoque se heres ad promissionem defuncti obligat; cum in illius arbitrio sit, an adire velit hereditatem an repudiare. Ac proinde ad eundem hereditatem simul omnia commoda & incommoda hereditaria voluntate sua suscipit. Quapropter justissimè Justinian. in Nov. 48. constituit: ut nemo heredum, quoniam una quodammodo persona cum defuncto videatur, contra factum defuncti resultare præsumat. Quod autem proprio Jure succedens à præstatione facti defuncti liber sit, ratio differentia in eo est; quia hic suo jure, sive vi electionis, sive successionis ex pacto & providentia, sive etiam occupationis id fiat, succedit, nec usquam ab antecessore in causa habendi dependet; quapropter nec autorem eum agnoscere, aut facta ejus præstare tenetur.

XXXVI. Sicuti autem à parte Domini promittentis obligatio promissionis passivè l. F. 9. 2. F. 26. §. morib. & 2. F. 58. §. item sciendum, ibi: item heres; ita à parte Valli promissarii activè ad heredes transit. arg. 2. F. 18. verb. *unusquisq; sibi suisq; heredibus videtur prospexisse*. Huc faciunt quoque mutatis mutandis rationes in præcedente thesi quoad heredes Domini allegatæ; præcipuè lex 37. ff. d. acqvir. vel amitt. hered. ubi dicitur: quod in omne jus defuncti succedat heres; quicumque autem dicit omne, ille nullum excipit, &
per

per consequens in hoc quoque heres jus obligationis activè succe-
det: it. lex 59. ff. d. R. J. ubi dicitur: quod heres ejusdem potesta-
tis jurisq; sit, cujus fuerit defunctus; æquum eapropter omni-
nò erit, ut, quoniam hoc jus obligationis defuncto compete-
bat, idem & heredi ejus competat. Et ampliatur hoc: licet reno-
vatio nunquam petita, daß es nicht besolget worden. Qvemad-
modum id probant verba Sententiæ Scabin. Lips. apud B. Carpz.
ad part. 2. C. 45. d. 10. Und es würden Eure Erben / unangesehen ihr-
dem Bedinge uff vorgehenden Fall niemahls Folge gethan mit dem
verledigten LehnGuthe würcklichen belehnet. B. N. W. Heredes a.
hic intelliguntur pro substrata materia h. e. feudales. Sicuti enim
extranei nec ad successionem feudi regulariter quidem admittun-
tur; ita sanè multo minus hoc casu promissio ad ipsos pertinebit;
nisi feudum promissum sit merè aut absolutè hereditarium, aut ta-
men ad minimum sub tali qualitate promissum. Et licet hic itidem
Jus feud. Sax. secundum textus supra in th. 31. allegatos contrariari
nobis videatur; quia tamen usus obtinuit, ut & hac in parte sem-
per secundum Jus commune tam responsum quam judicatum sit;
in lege autem 23. ff. d. LL. pro regula quasi tradatur: quod haud te-
merè mutanda sint, quæ semper certam interpretationem habue-
rint; haud video qua ratione à spe successionis heredes promissarii
excludi possint. vid. Schulz. Synops. J. F. cap. IX. n. 60. & 61. Accedit
quod Dominus & Vasallus ad paria judicentur & statutum in uno
porrigatur ad alterum arg. 2. F. 6. & 26. §. Domino. Quapropter &
suprà citata Elect. C. 45. cum de Domino sententiam nostram con-
firmet, quin ad heredes Vasalli quoq; extendi possit, nullus dubito.

Et hæc de præsentia materia, pro genii atque ingenii modulo,
rudi tenuiq; Minervâ dicta sufficiant.

MELIORA MELIORES,

*Sint grates PATRI & NATO cum FLA-
MINE SANCTO!*

FINIS.

99 A 69 12

ULB Halle
002 721 678

3

sb.

VD 17

Recht o. Konv.

D. A.
DISPUTATIONEM JURIS FEUDALIS
De
EXPECTATIVA
IN CASUM MORTIS
CONCESSA,

Consensu Magnifici VVittebergensium Jctorum Ordinis

VIRI
RECTORIS MAGNIFICI
NOBILISSIMI, AMPLISSIMI, CONSULTISSIMI
ATQVE EXCELLENTISSIMI,

DN. WILHELMI LEISERI,
JCTI & ANTECESSORIS HUIUS ACADEMIÆ
FAMIGERATISSIMI, CURIÆ ELECTORALIS, SCA-
BINATUS, AC FACULTATIS JURIDICÆ ASSES-
SORIS GRAVISSIMI.

PATRONI AC PRÆCEPTORIS SUI SUB-
MISSE ÆTATEM SIBI DEVENERANDI

Publicè habebit in AUDITORIO JCTORUM
horis consvetis d. Julii

CHRISTIANUS ADAMUS SCHLEUSIN-
GIUS, DOBRILUCA-LUSATUS
AUTOR.

⊕(o)
Literis MATTHÆI HENCKELII, Acad. Typogr.
ANNO M. DC, LXXIII.